

ZA NEZAVISNO PRAVOSUĐE U EVROPI

Obeležavajući godišnjicu ubistva Đovanija Falkonea (Giovanni Falcone) od strane Mafije 1992, MEDEL je proglasio 23. maj danom opomene za nezavisnost pravosuđa u Evropi. Na ovaj dan, pozvani smo da razmislimo o potrebi za nezavisnim i efikasnim pravosuđem širom Evrope i o njegovom značaju za zaštitu osnovnih prava i sloboda građana Evrope.

U protekloj deceniji, mnoge pretnje su izašle na videlo, vodeći rastućem nepoverenju građana prema procesima evropskih integracija: ekonomska i finansijska kriza; teroristička pretnja; pojava migracija. Sve ove pretnje, kao i odgovori evropskih institucija i nacionalnih vlada, iako stavljaju u opasnost integracijske napore, ipak su podvukli neophodnost nezavisnog pravosuđa koje širom Evrope mora biti u stanju da zaštiti osnovne slobode i prava svih građana.

U svojoj potrebi da se izbore sa problemom nedovoljnog ekonomskog razvoja, Evropska unija i Sjedinjene Američke Države tajno pregovaraju o sporazumu slobodne trgovine (TTIP), po kojem se, pored ostalih mera, razmatra stvaranje međunarodnog investicionog suda. Ovo bi stavilo multinacionalne korporacije na jednak nivo sa suverenim državama, zasnovano na pretpostavci da nacionalni sudovi članica Evropske unije ne mogu garantovati delotvornu pravnu zaštitu stranim investitorima. Kako MEDEL ističe u svom mišljenju koje danas objavljuje, ne postoji objektivno opravdanje ili pravni osnov za stvaranje takvog suda i svi građani Evrope moraju biti veoma zabrinuti u vezi sa ovakvim predlogom. Tajni, specijalni, privatni arbitražni tribunal koji nadjačava sudove država osniva se ni za jednu drugu svrhu osim da brani interese multinacionalne korporativne pohlepe. Ovaj tribunal bi multinacionalnim kompanijama obezbedio pravno obavezujuće privilegije; imao bi mogućnost da kazni države i, istovremeno, ne bi bio odgovoran glasačima, kao što ne bi morao da se povinuje pravilima demokratske utakmice niti da se suočava sa pobunama naroda niti svojim žrtvama koje će biti smatrane „kolateralnom štetom“.

Borba protiv terorizma, sa druge strane, dovela je do usvajanja mera koje ugrožavaju slobode građana Evrope, a koje nisu u stanju da reše bezbednosni problem. Kako je MEDEL istakao u svojoj Deklaraciji iz Pize iz marta meseca, zagađenje zakona i krivične procedure derogatornim merama koje se koriste u borbi protiv terorizma u Francuskoj, kao i pokušaj integrisanja u redovni zakon vanrednih mera i neograničeno korišćenje „vanrednog stanja“ ne može se smatrati normalnom situacijom u demokratskom društvu.

Dodajući na sve ovo, u pokušaju da se skrene pažnja sa katastrofalnog odgovora evropskih vlada i institucija na migracijsku krizu, Evropska unija je postigla dogovor sa turskom vladom koji srami sve Evropljane, zanemarujući jasne akte kršenja podele vlasti od strane turske vlade – premeštanje sudija i javnih tužilaca bez pristanka; hapšenje i razrešavanje sudija i tužilaca

isključivo iz razloga koji se tiču njihovih dužnosti; potpuno nepoštovanje nezavisnosti pravosuđa u saopštenjima za javnost turskog predsednika.

Ovo su samo neki od zabrinjavajućih primera pretnji sa kojima se sudska vlast susreće širom Evrope. Mnogi drugi se mogu istaći, poput neprihvatljivih mera koje izvršna vlast preduzima u pravosuđu Poljske paralizovanjem Ustavnog suda ili mešanjem tajnih službi u rumunsko pravosuđe.

Kao i u mnogim drugim prilikama kojih se MEDEL seća, pravo pristupa nezavisnom pravosuđu nije privilegija – već je osnovno pravo svih građana Evrope. Ekonomske i političke snage ne mogu preći krajnje granice podele vlasti, jedini princip koji garantuje poštovanje osnovnih prava i sloboda i osigurava da su svi Evropljani, pojedinci i ustanove, bez obzira na njihovo poreklo i ekonomski status, jednaki pred zakonom.

Ne smemo ostati pasivni dok se nezavisnosti pravosuđa pretilo širom Evrope – dužnost je građana da ustanu protiv pokušaja mešanja u nezavisnost sudske vlasti. Dugujemo toliko sećanju na Đovanija Falkonea. Dugujemo budućnosti Evrope.

Gualtiero Michellini

(predsednik MEDEL-a)

Dragana Boljević

(generalni sekretar MEDEL-a,
predsednica Društva sudija Srbije)